

COM GUANYAR-SE EL CEL.

L'àvia Maria era una dona grassoneta i riallera, sempre disposta a la gresca i ben amant de la teca, ho hauria de dir millor: una gran amant de què d'altri s'afarti amb els seus requisits. Qui no recorda els seus pantagruèlics tiberis, els seus enormes flams i aquelles enormes peroles de xocolata? La seva immensa humanitat regalimava bonhomia i la seva bona fe, ratllant a la ingenuïtat, era proverbial.

Malgrat, o potser a causa de, no haver sigut ben tractada per la vida, era una dona molt religiosa que es preocupà sobremanera de no transgredir cap ni un dels manaments, especialment els de la "Santa Madre Iglesia". Així oïa sens falta la missa dels diumenges i de les festes de guardar, es confessava amb assiduitat i regularment il·luminava les capelletes que les confreres, per rigorós torn, li lliuraven per a la seva custòdia i adoració: Els Sants i la Mare de Déu sempre ens protegeixen i guarden de tot mal si els servim, li agradava de dir. Sant Antoni gloriós li feia trobar tota el que perdia; tan bon punt s'amoïnava en no veure la cosa buscada, de la seva boca sorgia una súplica a Sant Antoni gloriós i sense tardança, la majoria de les vegades, aquest li mostrava allò que els seus ulls es negaven de veure.

Aquesta religiositat tan beata amagava un ver desig de salvar l'ànima del pecat i per consegüent dels turments de l'infern. La seva manca d'educació intel·lectual era la causa, afegida a la prematura mort dels seu marit, que la deixà sense qui havia de dur el pa a casa i per tant sense aquell que l'havia de sostenir i guiar, que es dirigís cap a una sovintment beata religiositat popular, l'única que coneixia. La seva ben encaminada intuïció no parava de dirigir-la i de recordar-li els seus deures i obligacions: Així entre plat i plat un Paternoster; així entre tast i tast una Avemaria; així entre sospir i sospir un Déu meu ajuda'm, tot volent expressar la seva total submissió a la voluntat del cel.

Tot i que les Santes Escripures no formaven part de la seva

quasi inexistent biblioteca familiar, ella no es cansava de llegir i rellegir el Missal i el Guia del Cristià i els assenyats comentaris de mossèn D. Salvador al Full Dominical. Un d'aquests comentaris li causà una forta impressió i un gran torbament d'esperit, puix el mossèn assegurava que no n'hi havia pas prou en portar-se bé i acomplir escrupolosament els manaments, que calia quelcom més, quelcom que l'ànima de cada creient havia de descobrir. Quina és la cosa que s'ha de descobrir? Ve't aquí la pregunta que una i altra vegada es feia l'àvia Maria, i una i altra vegada s'havia de conformar amb un "no ho sé pas".

Tan gran fou la preocupació que la qüestió li despertà, que es decidí a consultar-ho amb el seu confessor, mossèn Tomàs Elbessó. De manera que, amb l'excusa de fer un tast de l'ensalivadora coca ensucrada i xocolata que sabia preparar com ningú, l'àvia Maria convidà a mossèn Tomàs a sa casa, a mitja tarda, i després d'haver-lo deixat atipar-se a cor que vols, li engaltà la pregunta. Fou tan de sobte, que el mossèn a punt estigué de treure tot el que s'havia empescat, però superat el primer moment de sorpresa i serrat el pas a la glopada que li pujava, començà a elucidar la qüestió:

- Mossèn Domènec Salvador ha volgut fer constar, li explicava mossèn Tomàs, que per a tenir el cel assegurat des d'ara mateix cal alguna cosa més que fer bondat i complir els manaments. Qui els compleix és ben segur que no arribarà als inferns, però, si no té un títol de propietat, haurà de posar-se en llista d'espera, i ningú li pot garantir ni quantificar tot el que s'haurà d'esperar. Pensi, seguia mossèn Tomàs, en la quantitat de cristians que esperen guanyar-se el cel; arriba un moment que, com aquell que diu, no hi cap una agulla al paller, de manera que només qui pugui mostrar el seu títol de propietari d'una parcel·la celeste podrà tenir-hi accés immediat. Heus aquí, ben explanat, el que mossèn Domènec Salvador ha volgut dir en la seva nova del Full Dominical.

La bona àvia Maria, que de lletres potser no en sabia gaire, però si de nombres, s'interessà pel que costaria un d'aquells títols de propietària d'una parcel·la celeste, puix als seus anys això de fer cues i llargues esperes ja la cansava i ja no hi trobava ni l'encant de la xafarderia amb les veïnes. Com que mossèn Tomàs no ho pogué respondre,

l'encomanà a mossèn D. Salvador, bon amic seu, qui, sens dubte, sabia respondre a totes les seves preguntes. A l'horabaixa, just abans de marxar, mossèn Tomàs, en qualitat de confessor, l'absolgué de tots els seus pecats. (Una xocolatada com aquella bé s'ho mereixia!).

Pocs dies després, mossèn Salvador acollí benèvolament l'àvia Maria i li agrai les seves lllaminadures i els records de mossèn Tomàs. Després la confessà i l'animà a adquirir un títol de propietària, puix els preus estaven a l'abast de tothom i sols calia fer un petit sacrifici. Abans, però, l'aconsellà de rumiar-ho bé i d'estudiar el contracte atentament, en especial la lletra petita. Per tal fi li'n suggerí un seguit de lectures a l'hora que ell mateix s'oferia per a respondre a totes les interrogacions.

Passat un temps prudencial i havent llegit i estudiat detingudament tota la documentació referida al cas, i havent obtingut els aclariments necessaris i pertinents a tots els seus dubtes, firmà i segellà el document-contracte-escriptura de la compra d'una modesteta parcel·la celeste amb possibilitat d'ampliació o permuta, amb vistes al mar i sòl edificable. El preu no l'importà gaire, però tanmateix fou una bona operació, només hagué de pagar la misèria que posseïa: quatre rals. Ningú n'hauria tret profit ni els seus hereus, si n'hagués tingut, però ara mossèn Domènec Salvador podrà bastir una nova Església i ella assegurar-se un raconet al Cel sense haver-se d'esperar. El que dèiem, fou una bona operació.

DE PASSIUBÈNIA A THIESTARASBÉ.

Hom pot triar el moment del seu naixement? Hom pot triar la casa que el veurà néixer? No! Sens dubte hom no ho pot triar. Talment com tots vosaltres m'he trobat jo, però de manera encara molt més greu, puix m'han fet fer un paper que ja no s'estila, que està passat de moda i que fins i tot és ben carregós: He hagut de fer de rei!

Certament, des de petitet m'han volgut ensenyar l'ofici, tot i que aleshores semblava del tot impossible poder-lo exercir; però al somni de la restauració de mons pares s'afegí que uns poquets astròlegs m'auguraren èxits i triomfs, govern i regne. Això fou suficient per a què hagués de suportar aquella terrible educació. També he de dir en honor a la veritat, que la majoria dels astròlegs eren d'una opinió ben diferent, el seu vaticini només parlava de fracàs i desgràcia, revolta i pèrdua i tan clarament ho veien que no podien estar-se de dir-ho públicament i àdhuc mofar-se d'aquells minoritaris col·legues.

Ara ho puc dir, tots ho van saber endevinar. Vull deixar ben clar que no sóc cap entès ni estic interessat sobremanera per l'astrologia, que els horòscops de la premsa em mouen a riure incontinent i que si no fos per les especials circumstàncies de la meva vida, mai n'hauria tingut cap coneixement. Si m'ho permeteu, us en faré cinc cèntims d'aquestes especials circumstàncies.

Els meus avis eren els legítims Reis de Passiubénia, fins que els desposseïren i els passaren per la pedra aquells revoltats i descamisats que es vantaven de poder viure i governar sense inspiració ni educació ni Déu, que creien poder bastir un món nou amb el seu treball i la seva suor i que deien allò tan bèstia de què el treball dignifica l'home, puix la seva condició d'esclaus els feia confessar que l'esclavitud és el més alt grau de la dignitat humana. No negaré que el seu destronament no se l'hagin guanyat a pols després de totes les barbaritats que han arribat a fer, però, rellamp!, els seus botxins els han depassat llargament.

Els meus pares, escàpols dels carnisers, s'instal·laren a l'exili sota l'aixopluc de la casta popal i em tingueren a mi i al meu germà. M'educaren, com ja he dit, per "acomplir l'alt designi de la restauració de la nostra dinastia". Imagineu-vos la gràcia que això em feia: Havia d'anar encarcerat per tot arreu, no podia fer una passa sense que ningú em vigilés, no podia atansar-me una noia sense ser objecte de retrets ni tirar-me un pet ni dir un exabrupte ni fer honor al meu exili sense haver de suportar la renyina i el càstig d'una moral que ni els seus predicadors practicaven. "La moral ho és tot en si" em volien fer creure, però ells ja havien perdut el record i ja no sabien que ara és sols una barrera, una barana, una imatge d'allò que un dia fou... En fi, aconseguiren el contrari del pretès, com acostuma a passar, i ja em teniu un jove díscol, col·leccionador de garroteres, malcarat i malparlat que vol aprendre a corre-cuita tot allò que li ha estat negat: Carreres, jocs, disbauxa, rebel·lia ...

Llavors succeí el que hauríem d'anomenar un miracle: Aquella caterva de descamisats que governava l'antic Regne de Passiubénia amb un règim sense Déu, desapareix com quan es desfà una maionesa tallada. I el mateix poble que havia ajusticiat als meus avis em ve a buscar per a coronar-me Rei seu i així restaurar la dinastia dels Gloriadeïtx. Llàstima que mons pares ja haguessin mort, n'haurien fruit de valent, era la consecució del seu desig; però per a mi era un gros mal de cap: volien que canviés de vida! que els governés! que renunciés a aquella llibertat que tant m'havia costat de guanyar!

Un miracle més gran que el primer va esdevenir-se: vaig acceptar. Si algú em vol preguntar el perquè, jo li hauré de respondre: encara no ho sé. Potser per vanaglòria, potser per orgull, potser per venjança, potser perquè ja estava avorrit de tanta disbauxa o potser perquè senzillament així havia de ser. El cas és que vaig fer un fort i ferm propòsit d'esmena per tal de ser un ver Rei. Des d'aquell mateix moment vaig començar a recordar els penosos i tristos anys de la meva infància i de la meva educació tan traumàticament viscuda, i poc a poc tot aquell sense sentit i coses mortes i emasculant anava prenent un altre caire viu i enlluernador. Per un moment vaig creure entendre tots aquells anys grisos i em vaig creure apte per a governar i regir els destins de Passiubénia, i, el que és més greu, preparat.

No m'allargaré en detalls. Basti dir que els especialistes en l'antic regne varen fer una autèntica tasca de rata bibliotecària fins a retrobar tot el ritual de coronació i unció del Rei. Com que en el Reialme no quedava cap bisbe ni gran sacerdot que pogués oficiar la cerimònia, calgué buscar-ne un i en no trobar-lo s'hagué d'improvisar amb algun actor prou agosarat com per posar-se els seus hàbits i oficiar. En els primers anys de regnat, quan encara volia regnar, governar i manar les desgràcies i malastres, trifulgues, corrupcions, nepotismes, abusos de poder, frauds i enganys, traïcions, luxúries i lluites palatines eren constants i els intents de derrocar-me se succeïen, i si no triomfaven és perquè el cel no ho atorgava. Evidentment el meu propòsit d'esmena es quedava en això, en propòsit i la disbauxa va acompanyar la meva cort i el meu regne. Jo era com un cec que volia guiar uns altres cecs i el resultat d'això cau pel seu propi pes: el caos.

Malgrat que la pràctica fos nul·la o gaire bé, el meu propòsit era ferm i ver, i això em dugué a aficionar-me a les lectures i meditacions del bon governar; de manera que cada cop m'absorbia més i més temps el seu estudi. Dos autors són, principalment, els que més m'entusiasmen: un és anònim, almenys ho era llavors, i l'altre és un Druida gal dit Panoramix. Aquest fou un gran mag que posseïa el secret del beuratge màgic i de qui tota l'assemblea dels druides era deutora. La majoria de les seves obres es conserven en bells i divertits manuscrits miniats que no em cansava ni em canso de llegir i rellegir. En ells s'expressa tot l'art de la vida: el de governar, el de l'aritmètica, el de la música, el de la guerra el de la medicina, el de la gramàtica, el de l'astronomia i el de la química. Subtilment posa en boca d'altri els seus consells, els seus exemples, els seus ensenyaments. Des que vaig començar a aplicar els seus consells, mica en mica i poc a poc, el regne es començà a ben regir, per gran sorpresa meva. Com podia ben regir allò de no-regir?

L'art del ben governar consisteix en no governar --diu en Panoramix, tot resumint-ho amb paraules meves- a fi i efecte que els governats no impedeixin ser governats. Tot el problema està en obtenir aquest bon governador i rector. Quan s'obra per a la vinguda d'aquest bon governador i rector es cau en el subtilíssim parany i engany que paren aquests esperits que temen i dolen de perdre la seva situació i posició, per

això cal enganyar-los amb astúcia fent-los creure que obren i són imprescindibles per a obtenir el bon governador i rector, mentre que en realitat l'únic que es fa és distreure'ls per així evitar els obstacles que impedeixen la relació directa entre Poble i Rei, és a dir que siguin aquests mateixos esperits els que quasi s'ofereixin voluntàriament a la seva mort, o sia a la pèrdua de les seves omnipotents prerrogatives i així es converteixin en els servents que són i deixin el seu lloc a aquells esperits que són els veritables missatgers no distorsionadors de la voluntat del Rei i del Poble i en conseqüència de la seva. Sols quan el poble beu del Rei i el Rei se sosté en el Poble pot existir el bon governar, puix aquí ningú ja no governa ni regeix i tanmateix tothom és regit i governat.

Tant bon punt he experimentat i comprès aquest misteri, en Panoramix m'ha ungit de la seva poció màgica, el cel m'ha caigut al cap i el meu Regne és ben regit. Molt han canviat les coses en el Regne de Passiubénia des de la restauració, tant és així que ja s'ha convertit en l'enveja i la imitació de tots els seus veïns, i tots volen recuperar el seu Rei, legítim o no, restaurat o instaurat, a fi de també gaudir de la pau i benestar de Passiubénia. Però el que encara no saben és que l'antic Regne de Passiubénia ja no es diu així ni és una monarquia, ara és l'Acràcia-Monàrquica de Thiestarásbé, i malgrat que jo en segueixi essent Rei, ara puc córrer lliurement enmig del poble sense sentir-me mort, ans ben viu i vivificant. Ara sóc Rei sense ser-ho i a l'hora no ho sóc essent-ho. Això és la glòria!

L'ÚLTIM VAMPIR.

Era una nit fosca i tenebrosa. La tempesta s'atansava i algun llamp esfereïdor ja es dibuixava. No es veia ningú pel carrer, sols algun ressagat que no es deturava fins arribar a sa casa. El fred i la boira s'anaven ensenyorint de la vila i a poc a poc els llums, un darrera l'altre, donaven pas a la negra foscor de la nit. L'hora s'acostava.

De sobte un llamp retrunyidor caigué sobre el transformador, tots els llums s'apagaren i al mateix temps un repic de campanes ens anuncià la mitjanit. L'hora era arribada. Aquesta hora era la seva, l'havia esperada durant tants de dies, tants d'anys que ja la sang que l'emplenava l'havia feta seva. Ara, una vegada més, la reconeixia i la reclamava com a seva. Tremola ciutat, que el teu príncep torna a tu!, murmurava entre dents, a l'hora que s'obria la porta del carrer i respirava profundament aquells aires malsans. El Comte Dràcula tornava a recórrer els carrers.

Ja feia molt, tant que ja ni recordava quan fou, que es reclogué en la seva terriblement confortable mansió i deixà tots els seus quefers en mans dels seus advocats i majordomes; però ara calia tornar a l'activitat d'antany. Aquella llarga inactivitat supervisora l'havia dut a sentir-se vell, a enyorar l'encisadora lluita per un coll ben blanc i tendre... aquelles llargues vesprades que es passava mirant la que era objecte del seu delit... les insinuacions que li feia... el regateig de les mirades... fins a descobrir l'apetitós, l'encantador i sucós coll... d'aquella blanca jove... que volia i dolia... que... Hum! quins records li pujaven i baixaven!

Aquesta nit travessà el llinar de la seva mansió amb aquell pas tan eteri i ràpid que l'havia fet famós. No s'havia prefixat cap pla d'acció i el seu desig es centrava en descobrir aquell món que tant li havien exalçat els seus sequaços. Un món, deien, fet a la seva mida, segons els seus més íntims desigs i dictats; en fi, digne d'un Príncep com ell. Abans, però, havia demanat als seus sequaços que li donessin les adreces de les més belles joves de la ciutat, amb la intenció de contemplar-les aquesta nit i així triar-

ne una. La seva primera gran sorpresa fou de no trobar-ne cap al llit ni a casa seva. Amb prou feines si trobava algun pare o mare al llit i no sempre al de la mare o el pare. Així doncs, es deixà guiar pel seu instint, com quan era jove, per tal de trobar-les. No tardà en arribar a un antre ple de noctàmbuls que es movien a un ritme frenètic, eixordats per la cridòria, enlluernats per aquells cops obcecadors de llums freds i habillats de rares vestimentes que mostraven més que tapaven quan no eren cadenats el que arrossegaven. Entre aquest maremànum hi veié una bona part d'aquelles joves.

El pobre Comte s'endugué la segona sorpresa de la seva no-vida, ningú s'esferéi de la seva presència, ningú el temé, ningú. Contràriament, el seu clàssic vestit de capa i posat hieràtic despertaven l'admiració de tota aquella caterva. Els "tio que guai!" o els "mola quantitat" o els "txatxi piruli!" s'escampaven al seu voltant. Totes aquestes expressions i moltes d'altres que sentia li eren ben estranyes i, si no hagués estat pel seu instint, també ben incomprendibles. No estava acostumat a veure's observat i menys admirativament, encara recordava la seva darrera sortida i com escampà el terror enmig d'una colla de nois i noies que celebraven una innocent festa de noces. Al final d'innocència no en quedà gens... però realment era molt més divertit que això. En fi, com que era la seva primera nit i no en volia fer massa cabòries, decidí seguir novament el seu instint per a trobar la blanca jove que els mortals li oferien en sacrifici aquella nit.

Després de molt voltar i mirar es decidí per una jove amb cara de no haver trencat mai un plat, d'ulls blaus com la mar, de tirabuixons rossos, de gràcil figura i de fines mans. De la tria no n'estava gaire segur, però com que ja començava a impacientar-se no s'ho pensà dues vegades i se li acostà decididament. La noia, que el veié venir, li demanà, abans de deixar-lo parlar, que la convidés a una Sang de Maria. Com que el pobre Comte restà astorat i sense capacitat de reacció, fou la noia qui se li tirà al coll i en ple frenesí qui se li posà al dessobre. Mai li havia succeït una cosa semblant. Mai havia quedat hipnotitzat per la seva víctima. Mai. Per primer cop pensava si no li hagués anat millor romanen en la tranquil·litat de casa seva... quan recordà que ell era el Comte Dràcula, a qui tothom tem, i si havia tingut aquest petit lapsus era a causa dels molts segles sense eixir.

Novament decidit i animat es llençà a buscar una nova víctima. Aquesta vegada s'inclinà per una noia més feta i musculosa, més aviat alta i ample d'espatlles, de negres cabells lleugerament ondulats, d'ulls foscos i pell colrada pels raig UVA, puix, com sabé després, no tenia temps ni ganes de veure el sol, ja que per a poder-se pagar la disbauxa nocturna havia de treballar durant el dia; per sort la nau on treballava rera una màquina tèxtil, era davant mateix d'on prenia l'última copa i d'aquesta manera sols li calia travessar el carrer just abans de sortit el sol. Ara tot anà molt millor i fou ell qui en tot moment dugué la iniciativa, qui de manera experta preparà la víctima pel sacrifici, qui la seduï, qui se li tirà al coll, qui en ple frenesí - quan allò amagat ho deixa d'estar- llençà un gran crit, un esglai li gelà la sang que no era seva... S'havia topat amb un transvestit!

Aquest cop fou superior a les seves forces. Cap-cot. Destrossat. Enfonsat. Així definiren al Comte aquells que el veieren tornar a la seva terriblement confortable mansió. Des de llavors no ha tornat a sortir més. Sembla ser que reconegué a la seva pròpia medecina i compregué la vanitat de la vanitat. Diuen que fart de no veure's en els seus àlbums de fotos impossibles, es passa el temps buscant i desitjant una joveneta que el mimi i el tregui a passejar quan el primer raig del sol tot ho il·lumini i així pugui fruit d'un amor etern que ni la mort separi; però no ho gosa confessar, puix pensar en la befa de la que pot ser objecte el manté en el més abjecte dels tancaments. Ningú gosarà perseguir-lo fins a fer-li tastar el primer raig de llum?

A QUÈ S'ASSEMBLA LA COSA?

Exilheim és una illa que amaga grans tresors, però, malauradament, qui els podrà abastar? En altre temps fou rica, immensament rica, més del que hom mai ha pogut imaginar i la seva civilització s'estenia arreu dels mars. Una civilització que bastia altíssims edificis i profunds soterranis, una civilització que produïa riquesa a cor que vols. Una civilització d'homes savis que aconseguiren allunyar l'ombra de l'esclavitud ni que fos formalment. Un enorme teixit industrial satisfesia les seves més íntimes necessitats. Una maquinària especialitzada s'encarregava de mantenir l'activitat i així deslliurar aquells homes i dones de les tasques més feixugues i avorrides. Fou una civilització perfectament jerarquitzada on cadascú coneixia de manera ben palesa el que d'ell s'havia d'esperar, on les tasques estaven clarament delimitades en funció de les aptituds naturals de cadascú. Així la dona tenia cura de les necessitats més prementeres de la seva família i l'home treballava pel bé de la comunitat de les famílies que lliurement s'hi agrupaven. Aquesta va ser una de les seves majors conquestes socials, puix resolgué simplement tot el neguit d'assumir uns rols impropis i això des de la més estreta unió familiar.

En fi, fou un idíl·lic i feliç món fins que el gran malastre s'abatí sobre seu i el deixà sense cap home dret i fet. La malaltia fou ben rara i estranya, mai s'hi trobà remei i marxà tan misteriosament com havia arribat quan el darrer home dret i fet hagué desaparegut. Sols els infants i les dones sobrevisqueren, amb grans penes i dolors, a tan desgraciada plaga. Imagineu-vos el sotrac, l'esfondrament que això els suposà. De cop i volta, en pocs dies, l'íntima unió familiar quedà trencada, irremeiablement trencada; Tot art es trobà gaire bé abandonat; les ciències foren del tot quasi oblidades; i els oficis, tots, es degradaren tant que amb prou feines se'ls podia dir així. Imagineu-vos un món sense poetes ni músics ni metges ni químics ni astrònoms ni arquitectes ni fusters ni paletes ni... Imagineu-vos quina titànica feina és l'haver d'assumir un rol pel que no estàs preparat ni predisposat... és com si en aquell moment els supervivents fossin com un que ha d'escriure una carta i ho té tot: el paper, la tinta, la ploma, les idees, però li manqués la mà que ha d'agafar la ploma i escriure. No tothom sap

escriure amb el peu o amb la boca, i mai sense un llarg aprenentatge i possiblement mai amb la fluïdesa com ho faria la mà. Ve't aquí que els esperava: havien de salvar la seva civilització i ho havien de fer els que menys s'ho pensaven.

Passats els primers moments de caos i dolor, acertaren d'organitzar-se en un matriarcat, no podia ser altrament, i establiren un ordre de prioritats per tal d'assegurar i mantenir el màxim possible de la seva civilització. El primer que feren fou garantir les necessitats primeres i més urgents de tots els que havien romàs a l'illa, cosa que no els fou complicat en excés atès que ja se n'ocupaven abastament ans del malastre. Amb tot, tampoc fou fàcil, puix hagueren de solucionar múltiples destorbs i impediments i també mancances en haver-se esmicolat la cadena productiva. Hagueren de recuperar tècniques ja desusades i abandonades que sols estaven en el llunyà record dels més vells supervivents; també hagueren d'inventar i de retrobar secrets mig perduts. Potser el que més els costà de fer fou el pa, i encara més acceptar un pa que en res s'assemblava al d'abans, ja que no s'havia pogut endegar, per més que s'intentà, la Panificadora. Tot i que no es deturà mai, la producció dels aliments, el refer granges i horts, conreus i ramats no fou excessivament complicat.

Segonament, i al temps que es garantien les necessitats primàries, un nombrós grup es dedicà al manteniment i posta en marxa del major nombre possible de processos industrials. Un d'aquests en el que aconseguiren una major reeixida fou el tèxtil i també les ceràmiques, malgrat que fos a acosta de perdre temps, llibertat i comoditats i que moltes vegades la qualitat del producte final estigués per sota del que abans s'havia comercialitzat. D'altre processos foren força més complicats de recuperar, com per exemple l'electrònica i en un menor grau la mecànica. Afortunadament de llibres no els-hi faltaven i es gràcies a ells que pogueren reobrir processos i superar nombroses traves que semblaven insuperables, però sempre es trobà a faltar un mestre, un mestre de l'ofici que guiés en l'aprenentatge i ensenyés els seus secrets. Què n'és de difícil retrobar un ofici quan s'ha perdut!

On això es patí més fou en la indústria siderúrgica i química. De la fosa dels metalls i dels seus secrets avui encara s'està a les beceroles i

ben lluny d'aquells subtils aliatges i superconductors com el Hashmal. De la Física i Química de la Natura, tan profitosament conegudes i usitades ans de la plaga, ara amb prou feines si en queda alguna i les que queden emmetzinen més que no pas produeixen. Avui s'ha arribat a un punt tan alt d'ignorància, que ja moltes veus parlen obertament de la impossibilitat i de la quimera de la transmutació atòmica. Aquests ximplets s'escuden en els texts químics per afirmar que són una befa, un galimaties per a enganyar i confondre i distreure; però en realitat haurien de confessar que la seva ceguesa no els deixa veure allò que era tan clar pels nostres avis i que representava la seva major font d'energia. Una energia de la que avui anem ben escassos.

Un triat tercer grup, al mateix temps que els altres dos, es consagrà a l'estudi de les ciències i de les idees. Calia mantenir vius els principis, els perquè, els com, en la mesura que fos possible, puix això permetria als tècnics avançar a grans passes i poder recuperar algun complex industrial en desús per falta de coneixements, i avançar en un progrés que tan sobtadament s'havia estrocat. Uns poquets intentaren salvaguardar l'Art i ja prou si emmagatzemaren i classificaren el que aconseguiren retrobar.

D'aquest triat grup fou la brillant idea de mantenir en ús totes les instal·lacions industrials que encara no s'haguessin recuperat i així evitar que quan es retrobava el coneixement de l'ús d'una maquinària determinada, d'un complex determinat, i se'n pretenia treure un profit pel bé de la comunitat, hom ja la trobés inservible i malmesa. També fou d'aquest triat grup l'altra idea cabdal: guardar tots els llibres en grans biblioteques on tots els estudiosos els poguessin consultar i estudiar. El pas del temps ha portat que els estudiosos es convertissin en una nova casta dominant, la dels Doctors de la ciència, és a dir la casta oficial dels que tenen cura de les investigacions i estudis de recuperació de l'antiga esplendor. Es en aquests que tota l'illa confia i de qui esperen que tard o d'hora la Ciència torni a lluir. Amb tot, encara queda algun estudiós, diguem-ne, no-oficial. El mateix pas del temps ha portat que alguns complexos industrials s'hagin convertit en uns llocs de pelegrinatge, en uns llocs de culte magníficament sostinguts pels donatius dels peregrins i els oficials equips de manteniment.

Potser és degut al mític record que hom té del pa d'abans que els doctors de la Ciència i els estudiosos aïllats, no-oficials, s'han concentrat molt principalment en l'estudi de la producció del pa, i que les generacions posteriors als supervivents hagin convertit la Panificadora en un dels llocs de culte més visitats. El record d'aquell pa ha passat de boca en boca fins encisar-nos. Hom diu que era un pa lleuger, blanc com la neu, cruixen pel defora i melós pel dedins. Un pa que als nostres avis els feia venir salivera. Certament tothom és conscient dels esforços i suors que han calgut per poder menjar el pa que avui ens alimenta i que cada dia es va millorant, però aquest pa és groller, és bast, no té la finor ni el cruixir ni la blancor que tantes vegades hem sentit lloar als avis. És clar que parlen d'un record idealitzat de la seva llunyana infantesa, un record embolcallat de la màgia d'uns ulls d'infant... però ho hem sentit tantes vegades... tants s'hi han capficat... tants...

Fa uns anys, quan ja no gaires somniaven en poder tornar a menjar aquell pa, ocorregué un gran descobriment que revifà moltíssim la polèmica. Uns estudiosos, no-oficials, afirmaven haver descobert un llibret on s'explicava tot el funcionament de la Panificadora i tots els processos que se segueixen per a fer el mític pa. Després que els Doctors més eminents estudiaren detingudament el cas i ho meditaren llargament, es veieren en l'obligació d'acceptar les tesis dels estudiosos: el llibret descobert és "el manual d'ús" de la Panificadora. I això, apuntaven uns Doctors, obria l'esperança de poder fer novament aquell pa d'abans del mal pas. D'altres Doctors, però, s'exclamaren i qüestionaven fins a quin punt era legítim privar d'un lloc de culte per fer un pa que calia discutir en profunditat si en veritat podia ser tan diferent i millor al que avui es menjava. La cosa és que s'ha dit molt en pro i en contra d'una i altra postura, però no s'ha pogut sortir de dubtes, el manual no explica com es posa en funcionament. Al llarg de tots aquests anys són molts els que han tingut moltes idees, unes irrealitzables i utòpiques, d'altres més raonables i pràctiques, però totes han patit un comú resultat: el fracàs.

Jo, com molts d'altres que volien estar ben informats, vaig estudiar detingudament el llibret en qüestió i el vaig acarar amb tota la documentació i llibres que sobre l'art del pa havia pogut reunir i consultar: tot coincidia, àdhuc l'absència de la posta en marxa. Fou tanta la passió de

l'estudi que al final em cregué capaç de fer aquell pa a ulls clucs si la maquinària i el forn de la Panificadora s'endegués.

Un dia, mentre meditava sobre com podria conèixer el secret de la posta en marxa, vaig tenir una idea ben tonta, però que al cap i a la fi ha sigut vital: "llançaré un fort crit, un clam i ho preguntaré" - em vaig dir. El meu astorament depassà el grau d'admissibilitat, quan un avi quasi sense veu em respongué i em digué que quan era molt i molt petit havia acompanyat sovint al seu pare fins aquella panificadora mentre es coïa el pa, però un dia hi anaren ans de la posta en marxa i verament se sorprengué de veure com un senyor tocat d'una kifà deïa unes paraules, premia un botó situat sobre la boca del forn, a l'hora que n'introduïa una petita flama. Immediatament el forn s'encenia i tota la maquinària de la Panificadora es posava en funcionament. Després de dir-me això desaparegué tan silenciosament com havia arribat, però abans diposità sobre la meva mà una petita caixa de llumins i em digué amb autoritat: "Fes la prova!"

Certament, els avis tenien raó. El pa d'abans és incomparablement millor.

L'EMPRESA.

"Calderes d'en Pere Botero S.A." era una empresa dedicada a la fabricació, comercialització, instal·lació i emmagatzematge de calderes, calderons, olles, bots i cups per a focs, flames, sofres, betums, pegues i coses semblants. En el seu sector era un líder sense competència, era el rei del mercat. També eren de fama universal les seves saunes i residències tèrmiques, no admetien comparacions.

El seu director general, en Pere Botero, era un home molt ocupat, sempre estava fent i refent les coses, vigilava constantment els seus operaris i no s'estava de deixar anar un cop de fuet quan ho volia, així no vingués al cas. Era avar en tot; tant i de tal manera que s'explica com una vinya de la seva propietat la feia veremar sis-centes seixanta cinc vegades per tal que no quedés ni un míser gra de raïm al cep o al terra, i encara no satisfet amb això, era ell mateix qui feia una darrera verema, puix la seva desconfiança, com veieu, no tenia límits (es conta que més d'una vegada s'havia sentit enganyat en les juguesques, de les que era un fanàtic).

Tant de neguit i tragí rarament es deturava i això no li deixava gaire temps per a seguir el ritme de creixement de la seva empresa, per altra part tan evident. Potser hi havia un dia o unes hores o un moment, potser un cop cada quaranta o cinquanta anys, on es produïa el que podríem anomenar una parada tècnica per falta de contractació. Haver de parar ni que fossin deu minuts, molestava sobremanera al nostre gran empresari i per això aprofitava aquests curts lapsus temporals per fer els balanços i les auditories que una empresa amb el seu renom es mereix.

En una d'aquestes rares ocasions els balanços i les auditories no foren tan bons com calia esperar-los. Els resultats indicaven que hi havia un fort increment de la competència, un excés excessiu de mà d'obra i el que era més preocupant, la caiguda de la demanda.

En Pere Botero no tardà ni un obrir i tancar d'ulls en reunir el seu consell director i exposar-li la situació clarament i breu, anant al gra

diríem. D'aquella reunió es definiren tres clares línies: La primera: com reactivar i engrandir la demanda; La segona: com reduir la mà d'obra sense afectar l'aparell productiu i passiu de l'empresa; I la tercera: com fer front a la competència creixent. Per a l'estudi de cadascuna i per tal d'aportar-ne conclusions i solucions es crearen tres comissions, que després d'estudiar profundament la situació no tardaren en exposar les seves conclusions, les quals han donat peu a la línia d'actuacions que tot seguit resumim.

En primer lloc es decidí diversificar l'oferta i a l'hora vestir-la amb una aparença força atractiva. Després calia allargar al màxim la vida dels clients a fi i efecte d'evitar el col·lapse en les residències tèrmiques i optimitzar la rendibilitat de la mà d'obra. Finalment es donà l'ordre als agents borsaris d'una compra massiva de les accions de la competència tot usant de les OPES agressives si fos necessari, però era preferible l'ús de la seducció i el murmuri.

Era evident que el model d'empresa i el producte comercialitzat havien quedat desfasats. Els plaers i els diners que tant de bon resultat havien donat fins aleshores, eren per si mateixos obsolets. Una nova empresa, anomenada "Renaixement Cabalo-Hermètic, S.Coop.Lmtd.", havia llençat al mercat un producte revolucionari: "Segle d'Or". Aquest producte assegurava l'èxit i el triomf i el que encara és més greu, era d'un sol ús. A més a més permetia que fos el mateix client qui en determinés l'ús i l'efecte, era ell qui contínuament donava forma a la seva qüestió per interpretar el personatge per ell escollit, un personatge que indefectiblement portava a l'èxit, ja fos en obrir ell mateix l'eixida o bé li fos oberta. "Segle d'Or" garantia que el seu correcte ús atorgava la fi del consum i la satisfacció del desig més íntim. La propaganda del boca a orelles s'escampà ràpidament i en poc temps tots els Grans i en conseqüència tots els seus súbdits, es lliuraren amb passió al joc del "Segle d'Or". R. Llull, A. de Vilanova, Pico de la Mirandola, H. Khunrath, M. de Cervantes, J. Dee, Reuchlin, A. Canals, R. Martí, H.C, Agrippa, l'Abat Tritem, Joan de la Creu, Paracels, , E. Filaleteu, Quevedo, N. Valois i d'altres eren els responsables directes dels mals resultats de "Calderes d'en Pere Botero, S.A."

Després d'analitzar detingudament el producte competidor, en

Pere Botero, director general, esclatà en una rialla: havia trobat la manera de desbancar quasi definitivament la competència del "Segle d'Or". El seu punt feble, explicava el director general, està a l'inici del joc, puix abans d'obtenir el que és promès i garantit s'exigeix l'abandó i buidor total com a condició prèvia, a fi i efecte de ser ben emplenat. Així si nosaltres som capaços de fer i vendre un producte que contrafaci el seu i des del primer moment doni petites satisfaccions i aparentment dugui cap a la mateixa fita que tot client anhela, haurem guanyat.

Així doncs, nasqué el joc de la "Ciència". Aparentment la "Ciència" porta cap a l'èxit i el triomf, cap a la solució dels problemes que el client pateix, però això només és una disfressa, puix quan el client n'obté la solució d'un, d'immediat un de nou sorgeix i així indefinidament, amb l'afegit dels efectes secundaris. La seva "Ciència" es desenvolupà en multitud de branques i branquetes que ho pretenien tot classificar i etiquetar i consentia a la seva clientela posar el propi nom. Una de les principals branques de la seva "Ciència" fou la Medicina. Amb ella obtingué el seu triomf més aclaparador. El "Segle d'Or" oferia un Elixir de l'Eterna Joventut com a premi final i comptats eren els clients que en gaudien, per això la "Ciència" pregonava medicina per a tothom i a còpia de posar pedaços incrementà estrepitosament la seva clientela.

D'aquesta manera "Calderes d'en Pere Botero, S.A." aconseguí que les seves residències tèrmiques no quedessin col·lapsades i que tots els seus treballadors tinguessin una àmplia clientela a satisfer. No us podeu imaginar que és capaç de demanar un dels seus clients i de fer qualsevol per a ser client seu! "Segle d'Or" proposava arribar mort a la mort per tal de deixar enrera la mort, "Ciència" proposa retardar la mort per tal de morir amb la mort i així gaudir eternament d'un client. Com a bons empresaris saben de la importància d'augmentar contínuament la clientela i el mal auguri que és perdre'n un de sol.

Finalment, gràcies a l'ampli ventall de branques i branquetes atès per la seva "Ciència", ha diversificat enormement l'oferta, fins al punt de tenir un menú quasi, quasi personalitzat. "Ciències" com la Psicologia, la psiquiatria, l'egiptologia, la medicina, la criptografia, la futurologia, la parapsicologia, la física quàntica i atòmica, la semàntica, la ciències, la

sexologia, la química atòmica i transmutatòria, les ciències exactes, les ciències ocultes, les para-ciències, la ufologia, la grafologia, l'astrologia i multitud d'altres, per no dir-les totes, fan un garbuix, un poti-poti que permet a cada client, atret per la falsa aura de misteri que desprèn, triar el seu propi còctel. La varietat de còctels es esgarrifosament immensa i cadascun té el seu barmen per a preparar-lo, però si cap no satisfà al client, sempre es pot convertir ell mateix en barmen, i pot estar segur que, tard o d'hora, d'altres triaran el seu còctel.

"Calderes d'en Pere Botero, S.A." se sent orgullosa de la tasca feta, mai cap empresa ha arribat al seu grau de multiplicitat, i agraeix sincerament la fidelitat de la seva clientela, puix en els últims tres-cents o tres-cents cinquanta anys ha treballat quasi ininterrompudament per a satisfer tots els desigs de la seva distingida clientela. Només farà uns quaranta anys hagué de deturar un curt instant la seva activitat: un tal Louis Cattiaux tornava a presentar al mercat el "Segle d'Or". Tot seguit, en veure el poc èxit i la indiferència general que despertava "Segle d'Or", reprengué, molt més febrilment si cap, la seva tasca empresarial. En fi, ve't aquí una empresa modèlica. Ve't aquí l' Empresa.

EL PREMI.

Acabava d'arribar a casa. Sobre la taula de l'escriptori hi havia una nota de la meva dona on m'ha anunciava que era al cinema i que no tronaria fins tard i també que un missatger dels Dit i Fet havia portat la carta que ara tenia jo a les mans. La carta no tenia remitent, sols el meu nom en lletres gòtiques: Sr. Joan de les Bonesvalls. Darrera estava lacrada i l'encuny semblava representar com una muntanya regada per un atuell sostingut per una mà.

El trobar damunt la taula aquesta inesperada i poc usual carta m'havia esvaït, de sobte, tot el cansament de la jornada i el malhumor que sempre em ve quan, en arribar a casa, em trobo el niu follat. Vaig deixar el que duia a les mans allí mateix i prenguí la carta mentre m'anava a canviar de roba i a rentar-me un poc. No tardí ni cinc minuts i ja tornava a estar al despatx còmodament assegut a la butaca, amb el seu llum de llegir encès, obrint el sobre i trencant l'encuny de lacre que el segellava.

La meravella em consumí quan de dins del sobre tragué un pergamí finament obrat i il·luminat per una mà destra, com ja poques en deuen quedar. La mida del pergamí no era ni gran ni petita, donava la impressió de ser la mida justa per a la finalitat proposada. El text, escrit en sèpia amb uns elegants caràcters gòtics i encapçalat per un caplletra il·luminat amb la mateixa imatge de l'encuny del sobre, era encerclat per una delicada sanefa de pa d'or que servia d'excusa per il·luminar uns graciocíssims angelets. El conjunt del pergamí era de gran delicadesa i recordava aquells meravellosos manuscrits dolçament il·luminats que sortien de tallers tan afamats com el de Bernat Martorell o dels scriptoriums dels més famosos monestirs o aquelles Haggadàs que els jueus s'endugueren amb ells quan l'expulsió.

Me l'enviava l'Assemblea d'Artistes de Bona Lletra, sita al carrer del Paradís, s/n; 1234-Tibidabo; i era una invitació. Una invitació com mai m'havien fet, m'invitaven al lliurament del premi "Tibidabo's News". A part de ser convidat a tant exclusiu Premi, el que més em

sorprengué és la poca precisió de la convocatòria: A quina hora es feia el lliurament? Per més que ho mirava i remirava, m'era impossible trobar-ne cap referència, només la postdata, on se'ns prega puntualitat. Pot el Premi dels premis, en dret a llei, cometre aquesta fal·làcia? Per tal d'evitar suspicàcies us transcriu el text del pergami:

A l'atenció del Sr. Joan de les Bonesvalls.

El Llustrós Lletrat Sr. Fidel Amor, Comte de Puigraciós, es complau de convidar-vos al lliurament del seu premi "Tibidabo's News" que tindrà lloc el proper 15 d'agost a la terrassa del Tibidabo Center.

Atentament...

(signat i segellat pel Comte de Puigraciós) P.D.: Us prego la més absoluta puntualitat.

L'Assemblea d'Artistes de Bona Lletra és una de les institucions més prestigioses del país i premia no pas una oberta, sinó una trajectòria, la trajectòria que mena l'artista cap a la Bona Lletra. És ben sabut com en els nostres dies gens s'admira la Bona Lletra, al contrari d'antany. Antany tenir Bona Lletra ja era sinònim de glòria, però avui, que sols preocupa la Bona Pela, a qui l'interessa la Bona Lletra? Per tal de motivar novament i així relligar-se a l'ancestral tradició de la Bona Lletra, l'Assemblea, que té les seves arrels en els antiquíssims gremis de les escrivanies medievals, si més no, ha creat el Premi "Tibidabo's News" i la dotat amb la magnificència que la seva categoria mereix: una pensió vitalícia que permet al guanyador dedicar-se íntegrament a l'Art de la Bona Lletra. Una pensió exempta d'impostos i amb les necessàries clàusules de revisió segons l'Índex de Preus al Consum.

L'impulsor de la iniciativa fou el Comte de Puigraciós, un curiós i excèntric personatge que és capaç de tenir-te hores i hores esperant, després d'haver-te citat amb gran urgència, per a la fi no rebre't amb l'excusa de no haver vingut a la seva presència amb el vestit adequat. Jo he tingut la sort d'accedir al seu palau, un immens casal tot blanc sobre un turó que domina tota la plana, i tenir amb ell una poc usual conferència en la seva biblioteca, una grandiosa sala atapeïda de llibres, això sí, perfectament ordenats i classificats i conservats. El Comte és un home ja gran, aparenta uns setanta o vuitanta anys i vist de lluny té un posat entre seriós i pompós,

però quan t'hi acostes descobreixes un infant juganer que t'aixeca la camisa tan com pot, és a dir sempre. També té una curiosa virtut, quan diu blanc és que és blanc. Ja voldria tenir el Papa de Roma la seva infal·libilitat!

Fou en aquesta xerrada a la seva biblioteca, per altra part l'única vegada que amb ell he parlat, quan m'explicà els mecanismes i criteris seguits per atorgar el dit Premi. També m'indicà que mai no es notifica prèviament de manera pública o privada ni el guanyador ni els finalistes ni els concursants. Moltes vegades queda desert, però quan s'atorga mai falta la presència del guanyador. Finalment em va prometre que si d'entre els molts compromisos i obligacions de l'Assemblea quedava algun lloc buit a la festa del lliurament del Premi, m'hi convidaria. Jo crec que se'n sentí obligat en veure com els meus ullets feien pampalugues d'admiració i de desig d'estar enmig de tan importants senyors, però també crec que ho digué més per compromís que per altra cosa, és a dir que no m'esperava aquesta invitació i menys de la categoria que l'he rebuda.

Els pocs dies que em separaven de la data d'avui, 15 d'Agost, els he passat amb l'estranya sensació de lentitud i a l'hora d'atrafegament, però a la fi ha arribat la data i com que la invitació no deia l'hora del convit ni com anar vestit, ni res de res, tret del dia i del lloc -que ja és molt coneixent el Comte- he decidit presentar-me ben d'hora al Tibidabo Center, abillat amb el meu millor vestit de festa. Encara noi era obert, però un uixer molt ben posat i educat ha sortit per notificar-nos que efectivament el lliurament del Premi es farà allí, que quan serà l'hora ja ens obrirà les portes, i que mentre tant prenguem paciència, puix encara han d'enllestir algunes coses. He dit que ens ha notificat, ja que quan jo he arribat, d'altres ja esperaven i d'altres han arribat al meu darrera abans i durant les paraules del uixer, i encara després.

A poc a poc la placeta i el jardí del Tibidabo Center s'anava omplint de gent empolainada, emmedallada, encorbatada, engalanada, endiumenjada, entonyinada, encimbellada i qui sap què. Tanta era l'elegància i honors amb que es feien brillar i mirar tots aquells convidats, que el meu millor vestit de festa, al seu costat, no era més que uns parracs i jo un pobre brètol que, evidentment, no feia part de la seva confraria. De tant en tant entre tota aquella gernació descobria un pobrissó que, com jo, se

sentia perdut i com un peix fora de l'aigua enmig de tanta alta nissaga. De tant en tant reconeixia algun dels molts personatges, ara un famós artista, ara un famós noble, ara un famós catedràtic, ara un company d'infantesa esdevingut famós, ara un destacat polític, ara un nunci apostòlic, ara qui sempre surt a tot arreu, i un llarg etcètera d'ares.

M'he emocionat quan he pogut saludar a l'Omar Lagramola, l'erudit professor autor de tants llibres i bons escrits en elogi de la Bona Lletra. També un intern pessigolleig m'ha recorregut quan m'ha saludat el Tòful de ca l'Arbregran, un dilecte esperit corprès per la Bona Lletra i que no deixa d'animar a tothom vers ella. He sentit una no menys intensa satisfacció en sentir-me acollit pels Ultraçò de les Guspines, uns criticares i apassionats lectors que de la Bona Lletra n'han fet la seva divisa. Mentre parlava amb uns i altres, hauria de dir més pròpiament mentre callava i escoltava a uns i altres, puix els meus limitats coneixements no em permetien gaire més, passaven les hores i ja la gent començava a desesperar-se. La Grandama es queixava de la falta d'educació i consideració que tenien vers ella i la Grossaveu li feia costat, fins que, altanerament, marxaren en els seus grans cotxes de no sé quants cavalls, amb un posat ofès, era com si diguessin: més perdeu vosaltres amb la nostra absència!

A l'hora de dinar, quan el sol és més fort i la gana més atacava, i mentre jo forjava una vera amistat amb un d'aquells pobrissons tan semblants a mi, s'alçà un d'aquells encotillats encorbatats, tot i que potser era dels que menys aparentava, i amb un semblant demacrat i un xic desencaixat -potser ho feia la corbata mig desfeta i descentrada que feia joc amb el seu desastrat, en aquell moment, vestit- cridà fortament per a ser ben sentit de tothom. Resumeixo el que digué per a no avorrir-vos. Ja feia molts anys que ell es delia per assistir, i ja no diguem per obtenir el premi "Tibidabo's News". En aquesta edició, finalment, ha rebut una invitació per tal d'assistir-hi i com que no especificava l'hora s'hi ha presentat de bon matí, però ara després de tantes hores d'espera infructuosa se sent un poc decebut d'esperit i un molt fatigat de cos, però no per això vol desistir del seu intent. I això ha proposat a tothom: primer recuperar les forces amb un bon àpat segons els gustos de cadascú; segon, després d'haver ben paït, resoldre els quefers més imperiosos de l'obligació de cadascú; i tercer tornar

de seguida a l'espera, un cop hom s'hagués novament habillat per a l'ocasió. Molts són els que l'han seguit, potser la meitat dels que quedàvem i tots s'han promès tornar sense tardança.

Les campanes del Tibidabo Center han sonat cinc vegades, era l'hora del te. Llavors, un home que fins aleshores havia romàs en silenci sense apartar un moment els ulls de la porta per on sortia l'uíxer, s'exclamà fortament per dir que era capaç de suportar-ho: penalitats, dolors, enganys, traïcions, desenganys, angoixes, proves i qui sap lo, per tal de ser present al lliurament del Premi. Només hi havia una cosa, seguia contant, intrínseca al seu desig: una tassa de te. Per ell era incomprendible que sonessin les cinc de la tarda i no s'estigués degustant-lo i proclamant les seves delícies i compartint les lloances dels altres Teistes. Això el depassava. Com ell, un bon altre grupet marxà del jardí del Tibidabo Center i ja no eren gaires els que mantenien l'espera.

Quan els Teistes encara s'esguardaven al lluny, sortí novament l'uíxer anterior per demanar-nos, un cop més, paciència i fer-nos saber que tan bon punt tot estigués disposat i enllestit ens ho comunicaria. Sols havíem d'esperar encara un poquet més. Alguns dels que quedàvem, els de la paciència ja esgotada, s'han aixecat aïrats i presos de còlera han començat a cridar i esbombar l'engany del Premi. T'ho prometen tot i no et donen res, deien, i encara seguien: tenen tot el poder del Premi i no el volen perdre i per això no el volen compartir; senzillament esperen la nostra desesperació i abandó o mort per tal de continuar posseint l'exclusiva de la Bona Lletra. Companys, Camarades, Germans unim-nos tots plegats en la lluita contra la Tirana Assemblea, unim-nos a l'Underground! Així ha acabat l'arenga dels irosos, qui, en lloc d'anar-se'n, han començat a fer encesos mítings, a aixecar pancartes i cridar eslògans contra l'Assemblea dels Artistes de Bona Lletra i el seu Premi "Tibidabo's News" i a favor de l'Underground. Tant pocs han fet tan de xivarri que el fins aleshores discret servei d'ordre del Tibidabo Center s'ha vist obligat a actuar contundentment per fer-los fora del seu jardí.

L'actuació del servei d'ordre del Tibidabo Center ha encetat una forta polèmica entre els pocs que encara espiàvem l'obertura de la porta. Uns criticaven la rudesia i violència del servei d'ordre, puix es podia fer,

deien, d'una manera més humana i raonable, sense usar gratuïtament la violència. Altres criticaven la tardança en actuar el servei d'ordre i, a més, encara havien estat tous. D'altres no es podien creure que algú dubtés de l'Assemblea i que si... Les discussions han seguit i han anat creixent de to. Uns han deixat l'espera fastiguejats, d'altres han continuat barallant-se entre ells. Solament un home de mitjana edat i jo hem romàs aliens a tanta discussió i hem seguit esperant, almenys aparentment.

Ben entrada la nit, als vols de la mitjanit, he vist amb sorpresa com la porta s'ha obert i l'uixer ens ha fet el senyal de passar al convit. Jo he respost naturalment al seu senyal dirigint-me cap a la porta, però el meu astorament ha estat gran quan he vist que era l'únic que m'hi atansava. Mentre caminava vers la porta oberta de la terrassa del Tibidabo Center, d'on s'escapava el so de la fanfàrria, encara sentia les discussions dels meus companys d'espera i veia a l'home de mitjana edat aliè a la discussió assegut vora una font en posició de lotus i tan meditabund que semblava que no hi fos. Meravellat, m'he preguntat com és possible que, malgrat mirar la porta ben oberta, no la vegi; com pot no sentir l'estridència de la fanfàrria que vessa la porta de la terrassa del Tibidabo Center?

En fi, quan ja era dins i m'he girat per a mirar com l'uixer tancava la porta, he pogut veure com els meus companys d'espera reaccionaven i s'abraonaven contra la porta que ja es tancava. Sols l'home assegut vora la font seguia absent a tot el que succeïa davant dels seus nassos. He de dir que ningú més, tret de la meva humil persona, ha arribat a temps de traspasar la llinda de la porta abans que aquesta no fos closa.

Bé us podreu imaginar quin era el meu estat d'astorament i la cara de badoc que deuria de posar, emperò l'uixer benèvolament i amable sols m'indicà el camí que duia al saló-menjador on s'ha fet el lliurament del Premi. El Saló estava ple de gom a gom i jo m'he sentit observat per esguards encuriosits, però també afectuosos i familiars, mentre el travessava fins a seure al lloc que m'era reservat, puix cada lloc de cada taula estava reservat amb un fi pergamí, a l'estil de la invitació, on hi era escrit el nom del comensal. Després de presentar-me els companys de taula l'uixer ha desaparegut. Era l'últim d'arribar.

Uns eficaços, discrets i silenciosos cambrers ens han servit els vins i a continuació han començat els discursos, les presentacions, els agraïments i les salutacions. Quan ja tothom s'estava afartant de tantes paraules, de tants Llustrats i ja la fam feia ronronejar els estómacs, el president, el divertit Comte de Puigraciós, ha tallat sense miraments un panegíric versificat de lloança a la Bona Lletra per reclamar el primer plat del sopar. Amb l'estómac buit no es pot sentir res, ha conclòs.

Acabat el sopar, amb el cafè, copa i cigar a la mà, s'anuncia que ara es farà la proclamació del guanyador del "Tibidabo's News" d'enguany.

La meva sorpresa no té mida. Qui puja al micròfon és la Glòria, la meva dona. O no ho és? Jo l'he deixada a casa d'unes amigues per anar a la perruqueria i després de compres i finalment al teatre, almenys és el que m'ha dit, i ara la trobo aquí?... Sí, sí ho és, però en quelcom és diferent, quelcom que ara no sabia definir. El cas és que després de presentar el jurat i fer les oportunes i sabudes consideracions, en nom de l'Assemblea dels Artistes de Bona Lletra i amb la seva veu angelical ha dit: "The winner is Joan de les Bonesvalls!".

UN CALUROS ESTIU.

Ve't aquí la història d'un calorós estiu. Ja feia dies que el foc s'havia declarat i res al seu pas quedava sa i estalvi, sols desolació, cendres i mort. Era un front de quilòmetres i quilòmetres d'extensió que de cap manera podia apagar-se o ni solament deturar-se, malgrat l'ingent esforç de tots els homes que, com un de sol, lluitaven per evitar la catàstrofe de perdre-ho tot, àdhuc la vida. Aquesta barrera de foc desencadenat ho consumia tot al seu pas i l'home era impotent d'impedir-ho. no hi havia arbre, matoll, herba, fusta ni matèria combustible que no s'abrandés. A causa de la calor les roques s'esquerdaven i esclataven, l'aigua que havia de combatre el foc s'evaporava ans d'aconseguir-lo i cap tallafocs resultava eficaç.

El foc originat segons uns per una guspira elèctrica o un llamp i segons d'altres provocat per un boig, formava un sol front circular que s'expandia d'una manera més o menys uniforme i del tot imparabile, i creava una mena de barrera infranquejable, una barrera impossible de travessar. Els morts ocasionats pel foc ja eren innumerables, uns pel fum irrespirable, d'altres per les cremades, però la causa comuna era la d'haver-se enfrontat al foc sense l'ajuda ni la preparació adequada. Les autoritats, totalment depassades i impotents, aconsellaven i, si no era suficient, obligaven a desallotjar pobles i masos, cases i ciutats per tal de fugir d'una mort segura, però que per altra part no podien impedir si arribava el moment. Era un córrer constant davant del foc.

L'autoritat havia decidit que, davant de la impossibilitat de lluitar contra aquest foc, s'havia d'encerclar-lo amb un gegantí tallafocs, el qual havia de seguir tantes carenes, cingles i espadats fins a completar el cercle. Per assolir aquest fi, l'autoritat manà que tota la maquinària lleugera i pesada i que tots els homes disponibles es dediquessin només a aquesta tasca, malgrat que això pogués comportar alguna situació desesperada i s'hagués de lliurar al foc pobles sencers. Era l'últim i desesperat intent d'extingir el foc.

Entre els pobles que quedaven dins del perímetre lliurat a les flames hi havia el de Castellflorit de la Soca. El senyor batlle ja havia enviat els agutzils per a que proclamessin el seu ban en cada carrer i mas del terme. El ban era clar, breu i precís: calia abandonar la casa i el terme sense perdre un instant, sols quedava el temps just d'agafar allò que es tingués de més valuós i preat abans no arribés el foc i anar cap els Fogars de baix, on tots els homes es presentarien a l'autoritat per a ser mobilitzats en les tasques de construcció d'un gran tallafocs. Tot el bestiar també s'havia de menar als Fogars de baix, ja fos particularment o comunalment.

L'Hipòlit Masdéu fou un dels últims en assabentar-se del ban del senyor alcalde i quasi de casualitat. L'Hipòlit era pobre, molt pobre, tant que mai ningú no se'n recordava d'ell. Cada dia s'havia d'escarrassar durament per guanyar un minso jornal que el permetés de viure amb justesa. Vivia en el petit mas de Can Geol, enmig de l'espadat de Sant Miquel, que li havia llogat el senyor de Castellflorit per uns pocs sous que al pobre Hipòlit semblaven unces d'or. El cas és que en equivocar-se de camí un dels homes mobilitzats per a fer el tallafocs, veí seu, li contà com estava la situació i el que havien decidit les autoritats. Li comunicà que tot el terme de Castellflorit de la Soca era lliurat a les flames just fins al cim de l'espadat, ja pertanyent al terme de Fogars de baix, des d'on ja es treballava en el tallafocs. Li comunicà també el ban del senyor alcalde i li demanà que actués en conseqüència, és a dir que es presentés a l'autoritat als Fogars de baix després de recollir el més valuós de casa seva. Després d'això, l'home-veí, un cop ben informat del camí, se n'anà a complir la tasca que l'autoritat li havia encomanada.

L'Hipòlit quedà ben parat de les noves i encara que prou sabia del paorós incendi, no s'ho acabava de creure. Pel que li digué el veí encara tenia temps, temps de reflexionar. Així doncs, s'assegué i repassà quins eren els seus béns; tots se'ls podia carregar a les espatlles: uns pocs i triats llibres força usats, una flauta de bec tan vella com ell, un parell de pintures i gravats que en el curs dels seus viatges li havien regalat, i les gastades eines del seu ofici de paleta, a més d'un poc de roba i uns pocs estris de cuina. El seu ruc era el més feliç del món quan els havia de tragar! De can Geol no gaire es podia dir. Tot i que l'Hipòlit l'havia aparellat, arranjat, reformat i pintat de manera que l'amo ara en podia treure molt més de profit, poc cabal

li representaria la seva pèrdua.

Mentre estava així assegut, un parell de petits personatges començaren a xiuxiuejar-li a l'orella. Un dimoniet per l'esquerra, un angelet per la dreta. La paraula d'un era contestada per la de l'altre, quan un deia blanc, l'altre negre.

- Fuig ben de pressa amb tot allò de valor que tens, li deia el dimoniet amb una veu dolça i seductora.

- Però si no tens res! replicava l'angelet amb veu de guàrdia civil. I seguia: El que has de fer és quedar-te aquí, a Can Geol de l'espadat de Sant Miquel. Com que no tens res el foc no et podrà fer res i a més Sant Miquel et protegirà.

- No te'l creguis! saltà el dimoniet. Si et quedes perdràs el poc que tens i també l'oportunitat de guanyar molt i fer-te ric i de ser algú. Pensa que quan el foc hagi passat tot estarà per fer i refer i un bon paleta com tu, amb un xic d'enginy i d'astúcia -que d'això ja me n'ocuparé jo- pot quedar-se amb una bona tallada del pastís. Recorda aquell vailet de Can Ricot, qui de no ser res ha arribat a ser el president de Mésquincluf. I tot, no és per dir-ho, gràcies a mi.

- No li'n facis cas, xiuxiuejà l'orella dreta, quan el foc hagi passat no quedarà res ni ningú. El tallafocs que volen fer les autoritats dels Fogars de baix no deturarà res. A més, tu que ets fill de Castellflorit de la Soca et deixaràs manar pels dels Fogars de baix? Ja no recordes que mai pugem a l'aplec de Sant Miquel i ni visiten la seva ermita?

- Apa! no siguis tan exagerat angelet, deia conciliadorament el dimoniet. Als Fogars de baix es preocupen de salvar tot el país, tot el reialme i us esperen amb els braços oberts. Això de les rivalitats ja ha passat de moda. El que ara es porta és treballar de valent per deturar les flames, i aquesta autoritat sap com ho has de fer. Ja has oblidat totes les vegades que t'ha donat feina? Sort ens és d'ella per viure. Digues-me, sense aquesta autoritat que no només treballa per a la felicitat de tothom, sinó que també l'ha

decretada com un deure inalienable, com ho faries per menjar? T'ha fallat mai? No, oi? Així doncs, ara també li has de fer cas.

- Et sotmets una vegada i ets el seu esclau per sempre, tronà l'angelet. El que les autoritats dels Fogars de baix no suporten es veure com algú defuig els seus manats i actua amb criteri propi. Tu saps com s'ha d'actuar en aquest cas, el teu pare te n'ensenyà des de petit. També saps que marxar d'aquí és una fugida endavant. El problema és el foc i per més que corris sempre acabarà encalçant-te. La natura d'aquest foc és de tal mena que ni aigües ni tallafocs el poden deturar o extingir, puix si en algun endret semblessin reeixir sempre hi ha un fogarenc disposat a atiar-lo amb el foc que surt d'ell. No dubtis més, fes el que ton pare t'ha ensenyat. Té gaire importància ser encalçat abans o després?

Mentre aquestes paraules anaven sonant a l'orella de l'Hipòlit Masdéu, des del cim de l'espadat un fort brogit de màquines i serres treballant s'estenia i trencaven la pau i el silenci que sempre havien acompanyat l'espadat. Des de l'altre costat un espès fum anava enterenyinant el cel i la llum anava adquirint aquells amenaçadors tons entre vermellosos i groguencs i a poc a poc el fum anava prenent el lloc a l'aire. Té gaire importància ser encalçat abans o després quan tota la vida has esperat el seu encalç? encara xiuxiuejava l'angelet amb la seva veu de tro.

Ja no quedava gaire temps abans de l'arribada del front del foc, l'aire era cada vegada més irrespirable. S'havia de prendre una decisió. No, no marxaré, es digué l'Hipòlit, a Castellflorit de la Soca sempre n'hem estat molt de Sant Miquel Arcàngel i Sant Miquel sempre ens ha protegit dels focs, especialment el seu espatat i la seva ermita. Dit això s'alçà ràpidament i com qui sap què ha de fer començà a preparar la casa i a preparar-se ell mateix per a sobreviure al pas del foc. Entre d'altres coses, remullà tota la casa fins a deixar-la ben xopa, especialment el fustam; guardà al dedins de la casa tanta aigua com pogué; tallà els arbres i matolls que més s'hi atansaven; taponà amb sacs i robes ben amarades totes les portes i finestres; encengué i cremà encens i altres aromes tant a dins com a fora i traçà un cercle al voltant de la casa murmurant algunes paraules. Fet això es tancà a dins i esperà la vinguda d'aquesta barrera de foc desencadenat.

Sobre la taula cremava l'encens i set espelmes il·luminaven la seva lectura. El seu pare li ho havia repetit incansablement: "Se l'ha d'esperar resant, i així quan ella dóna un pas, nosaltres en donem dos i la deixem amb un pam de nas". Tot meditant el Llibre i les instruccions del pare, sobrevingué una calor i un fum insuportables, fins al punt que l'Hipòlit quedà com adormit o desmaià o mort, tot recolzant el cap sobre el Llibre que estava llegint.

El foc cremà tot l'espadat de Sant Miquel i el tallafocs el saltà com qui travessa un petit rierol i ja no es deturà fins que, dies després, ho hagué abrandat i consumit tot, àdhuc allò més amagat i reclòs. Tant els arbres com les cases, tant les bèsties com els homes, puix a la fi ni l'aigua del mar evità que fossin encallats.

Uns tres dies després del pas del foc començà a ploure lleugerament sobre aquella desolació de cendra i mort. Llavors l'Hipòlit Masdéu es despertà i en posar-se dret i veure aquella desolació no pogué estar-se de fer un crit. De can Geol, sols el lloc on ell s'asseia havia sobreviscut al foc i enmig de tanta negror semblava una taca blanca, com una illa blanca on poder reposar.

Una lleugera brisa remogué les pàgines del Llibre que seguia sobre la taula. Quan l'Hipòlit l'agafà, pogué llegir: "...i el foc del cel semblarà proper i cruel sense l'escut protector de la pregària dels sants. El soroll de la llum cobrirà fins i tot els crits de les nacions espaordides. La terra es cobrirà dels ossos blanquejats i de les cendres de la seva creació, i la primera remor que sobrevindrà serà el remoreig de la pluja dels cels, i el primer crit que se sentirà serà el crit del primer ressuscitat de Déu."

EL RABÍ DE CENTELLES.

Al meu avi li agradaven sobremanera les velles històries i encara més contar-nos-les. Recordo com si fos ara les seves carotes, els seus gestos parladors, la seva poderosa i vibrant i càlida veu, els seus silencis misteriosos... D'entre totes elles n'hi havia una que l'enamorava especialment i sempre que ens l'explicava semblava que l'estigués revivint. Quan ens contava aquesta història del Rabí de Centelles un posat seriós i transcendental l'envoltava, i uns ulls enormes se li obrien quan anomenava al Rabí. Era com si el veiés, com si una profunda amistat o coneixença els unís, com si...

El Rabí de Centelles, deia, era un home alt, cepat, de llarga barba i cabells sempre coberts d'una kifà. Vestia una túnica talar senzillament brodada. La porta de sa casa sempre restava oberta i mai negava l'entrada a qui li ho demanava. Moltes vegades era el mateix Comte qui l'acompanyava en llargues visites. Hom conta, seguia dient el meu avi, que el Rabí era mag, alquimista, astròleg, cabalista, en una paraula savi; i tan gran era la seva fama que des de terres llunyanes li portaven malalts i endimoniats, els quals no tornaven a les seves terres sense experimentar els beneficis i conhortos i alleujaments que la seva sola presència comunicava.

La fama del nostre Rabí arribà a uns límits insospitats per un fet força estrany i sorprenent. Quan el meu avi pronunciava aquestes paraules que introduïen el nucli de la seva història, llur veu esdevenia misteriosa, profunda i per nosaltres, que l'escoltàvem, era com si ens transportés davant del Rabí. Aquest fet fou, és i serà -continuava dient el meu avi- tan famós que ha corregut de boca en boca des del temps antic fins als nostres dies, i encara correrà molt més de boca en boca, si Déu ho permet i ho vol. Voleu saber quin misteri s'hi amaga? deia tot dibuixant un somriure enigmàtic. Com que nosaltres delerosament li pregàvem continués i no es deturés, seguia: Escolteu-me doncs!

Corrien els anys de la plenitud del Rabí de Centelles. El comtat estava en pau i el Comte passava llur temps cantant Amor i en

conversa amb el seu amic el Rabí. Però si ni el castell més ben guardat ni el monestir més enclaustrat ni l'eremitori més amagat està absent de la pèrfida llavor de l'enveja, com hi podria estar el comtat, obert als quatre vents? Així doncs, la llavor de l'enveja prengué cos i primer tímidament i després obertament s'alçà en veus de crítica vers aquesta amistat: Com és possible que un noble cristià, senyor nostre, accepti consell i atorgui amistat a un jueu, un d'aquells que clavaren Nostre Senyor en creu? Quin bon cristià gosaria acostar-se a un mag que els nostres Evangelis condemnen explícitament? Aquestes i altres veus s'alçaren i foren tan altes i poderoses que finalment el Comte hagué de fer-lis esment i a contracor acceptar la prova definitiva que la veu més envejosa i astuta li presentaria.

En el comtat hi havia un jove endimoniat, posseït pel mateix Satanàs segons confessaven els doctors de l'Església, sobre qui s'havien usat tots els exorcismes i totes les pràctiques exorcitzatòries sense cap èxit. Tant és així, que l'estament havia pontificat sobre el cas, després que els seus més eminents i destacats membres ho haguessin intentat tot per a fer fugir el dimoni que al jove posseïa. Tot l'estament reunit pontificà dient que el jove endimoniat ho era per voluntat divina, per a servir d'exemple al poble cristià, puix tots els pagans i tots els que no professen la fe del Crist són com aquest jove endimoniat: estan posseïts per un mal esperit del seguici de Satan. A causa d'aquesta voluntat divina, el jove hi romandria fins el moment de la seva mort.

Així doncs, l'envejosa i astuta veu es presentà davant el Comte i li digué:

- Senyor, ve't aquí la prova que us prometí. Una prova irrefutable. Bé coneixeu aquest jovencell i bé sabeu que sobre ell el nostre estament ha pontificat i que l'ha declarat posseït a perpetuïtat a causa de la divina voluntat. Si nostre Rabí de Centelles és ço que diu ser, cosa manifestament impossible, haurà prou poder per desfer sa divina voluntat.

El Comte hagué d'acceptar aquest judici, i emplaçà al Rabí de Centelles per a que sense tardança es presentés davant de sa persona i sa cort i obrés com li era demanat, si és que podia.

El nostre Rabí conegué el cas i sabé que no era fàcil fer fora Satanàs del jove. Sabia que cap exorcisme ni cap ritus tindria èxit. I també sabia que no era voluntat divina permetre cap mala possessió, ans tot el contrari. La nit abans de presentar-se davant el Comte i sa cort, veié en visió, l'arcàngel Miquel, qui el tranquil·litzà i li digué com ho havia de fer, que ell en compliment de la voluntat de dalt estaria en tot moment al seu costat.

Arribada l'hora, el Rabí de Centelles es presentà davant del Comte i sa cort. Escoltà les amonestacions i la requesta que li era feta. Se li portà l'endimoniat i tothom el guaità atentament tot esperant els seus fets. Ell començà a dir així:

- Jove, t'ho pregunto a tu, no a qui et posseeix. Vols ser-ne estalvi? Respon-me! Sols qui ho vol ho pot.

En rebre la resposta afirmativa del jove, començà a procedir com l'arcàngel Miquel li havia indicat. Feu erigir amb pedres un altar, feu jaure al jove endimoniat al dessorre i tot invocant al Déu totpoderós dels Cels i la terra es tragué un coltell que amagava sota la seva túnica i amb segura li tallà el coll. Veus d'espant s'aixecaren. Veus de venjança s'abraonaren. Veus de justícia clamaren. Però instantàniament les veus callaren. Del coll tallat ni una gota de sang sorgia, sols un espès vapor verd es desprenia i intangiblement la forma de Satanàs prenia. Llavors, lentament, aquest mal esperit es dirigí al Rabí de Centelles i amb befa li deia que a ell un cos mort de res li servia i que de tot cor li'l regalava, puix ja no en faria ús, en tant que per obrar li calia un cos viu, ja que si només hagués de suscitar prou li bastaria el seu fum verd, però si suscitava era per a poder obrar i per a poder obrar li'n calia un de viu i com que de cossos vius no li'n faltaven, aquest...

Així seguia parlant, mofant-se, aquest Satan, quan ràpidament i sorprenentment el Rabí bufà com una centella sobre el jove; llavors aquest obrí els ulls, s'incorporà i quequejà quelcom aparentment incompreensible i sense sentit, quelcom com Ejat. Satanàs, que havia parat de sobte la seva xerrameca, enganyat i ferit en el seu orgull, intentà, com el mal llamp, tornar a posseir el jove, però no pogué: Està ple! s'exclamà. I amb la cua

entre cames i llençant tota mena de renecs, d'insults i d'improperis se n'anà d'allà per a no tornar jamai, puix havia vist com Miquel, el seu etern enemic, en muntava la guàrdia.

Ja us podeu imaginar l'enrenou que es mogué. Quan un poc de calmà tornà finalment, el Rabí de Centelles ja havia desaparegut i mai més un ull mortal l'ha vist. El que havia passat ningú ho sabia afirmar, puix el desacord era total. Uns deien que un espès fum verd ho havia embolcallat tot impedint la visió. D'altres havien vist com el Rabí fugia enmig del fum que ell, amb ses arts màgiques, havia fabricat en posar-se la mà sota la túnica. D'altres encara, cregueren haver vist déu renyant al Rabí. Uns altres... I mentre tothom dissentia acarnissadament per fer prevaler llur opinió, el Comte s'acostà al jove, l'abraçà i amb ell es retirà a ses cambres privades.

El meu avi acabava aquesta història dient que el jove que el nostre Rabí de Centelles havia salvat, tingué un fill i li contà aquesta història tal com l'avi la contava. I el fill, a la seva hora, tingué un altre fill a qui li contà la mateixa història tal com l'avi la contava. I el fill d'aquest tingué un fill... i el meu pare, deia l'avi, m'ho contà tal com jo us ho he contat.

Ara jo m'he fet avi i m'agraden sobremanera les velles històries i encara més contar-les tot fent carotes, gesticulant, amb veu poderosa i vibrant i càlida, amb silencis misteriosos... N'hi ha una que m'enamora especialment i quan la conto prenc un posat seriós i transcendent, és com si l'estigués revivint; i uns ulls enormes se m'obren quan parlo del Rabí de Centelles, es com si el veiés, com si una profunda amistat o coneixença ens unís, com si...

